

Šéf agrárníků: Rok 2024 je pro české zemědělce jedna velká neznámá

Čeští zemědělci stále čelí mnoha problémům a ohledně příštího roku nejsou příliš optimističtí. S čím vším se potýkají a k čemu může vést jejich nespokojenost včetně dopadu na potravinovou bezpečnost Česka? O tom mluví v rozhovoru pro deník Právo prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Podle ČSÚ nebyl loňský rok pro zemědělce rekordní, ale horší než předchozí rok 2021

■ O loňském roku se mluvilo jako o rekordním, co se týká zisků zemědělců. Jaký bude ten letošní?

Skutečně byl rok 2022 rekordní? Sice to pořád dokola mnozí opakují, ale oficiální statistiky říkají něco jiného. Podle Českého statistického úřadu byl loňský rok pro zemědělce horší než předchozí rok 2021. Důvodem jsou stále rostoucí náklady, především na energii. U některých energeticky náročných oborů, jako je chov prasat nebo drůbeže, se vyšší náklady vůbec nepodařilo promítnout do realizačních cen. Zemědělci totiž koncové výkupní ceny neurčují a už vůbec nemají vliv na ceny v obchodech, které musí platit za potraviny zákazníci. Tady se musím ohradit proti zažitě, ale pomyleně předstávě, že dodavatel si určí, za jakou cenu bude prodejce daný artikl prodávat. Na českém trhu neexistuje dodavatel, který by byl schopen vyjednat si jakkoliv nadstandardní cenu za svoji produkci, a už vůbec nikdo tu absolutně nemá šanci ovlivnit, za kolik se bude výrobek prodávat a kolik si na něm prodejce tak zvaně přiráží.

■ Jak tedy hodnotíte rok 2023?

Zemědělství v Česku nabralo bohužel špatný směr už před mnoha lety a ten letošní rok i přes loňský záblesk a naději, že bude možná lépe, není výjimkou. Ceny obilovin a olejnin, které jsou obvykle hlavními tahouny ekonomiky řady podniků, se propadly na úroveň devadesátých let kvůli tlaku vyvozanému dovozy levné pšenice z Ukrajiny. Nadále klesá výměra ovocných sadů a ploch se zeleninou, pro jejichž pěstování jsou v Česku ideální podmínky. Podle stávajících signálů lze rovněž bohužel očekávat pokračování útlumu chovu hospodářských zvířat, především prasat a drůbeže. U řady komodit tak silně začíná převažovat dovoz ze zahraničí nad domácí produkcí.

Souběžně vláda klade pěstitelům a chovatelům stále další a další překážky, které jim brání v práci, až se situace postupně stává neudržitelnou a zhoršuje se jejich konkurenceschopnost v rámci Evropské

unie. Vyhrožuje nám škrtky v dotačních podporách, zvedá naše výrobní náklady zpřísněním pravidel pro zemědělské hospodaření nad rámec Evropské unie a zároveň nám připisuje podíl na zdražování potravin pro obyvatele. Přitom ale politici neřeknou, zda je dlouhodobým záměrem, aby skutečně časem převážily potraviny z dovozu a z českých výrobků se stal drahý luxus jen pro vyvolené. Pokud ano, my se přizpůsobíme a budeme dělat něco jiného, třeba jen pečovat o krajinu, ale je potřeba tohle zadání už konečně formulovat.

■ O změně strategie se teď mluví, ne? Pomůže?

Ano, ministerstvo zemědělství začíná pracovat na změně Strategie pro vývoj zemědělství do roku 2030, která už je překonaná a nezhledňuje razantní změny a vývoj situace za poslední hektické roky. Za ochotu ministra Marka Výborného věnovat se tomuto tématu jsme rádi.

K jednotlivým kapitolám jsme ostatně přistoupili velmi iniciativně také sami, prostřednictvím odborných svazů a komisí již zpracováváme jednotlivé komoditní oblasti tak, aby byla zachována nejen jejich existence, ale skutečná výroba a tuzemské zpracování. Je ale předčasně předjímat, jaká bude finální verze a zda přispěje ke zlepšení situace. Uvidíme.

Zemědělci koncové výkupní ceny neurčují a už vůbec nemají vliv na ceny v obchodech

■ Co konkrétně zemědělce trápí?

Dlouhodobým problémem je růst nákladů na produkci, které nemožno promítnat v plné výši do výkupních cen, za které prodávají. Musím opět zdůraznit, že zemědělci tyto ceny neurčují a naopak čelí levné a předotované konkurenci ze zahraničí. V příštím roce navíc půjde do zemědělství podle oficiálního návrhu na úspory resortu o 10 miliard korun méně oproti letošku, což rozhodně nesvědčí o tom, že by vláda považovala tento sektor za strategický. K tomu přibývají zemědělcům nové povinnosti, za jejichž plnění nedostávají přiměřené kompenzace a které je znevýhodňují v rámci evropského trhu.

Největší starosti dělá zemědělcům nová letošní povinnost nechat takzvané ladem část pole, na které nesmějí produkovat potraviny. S tímto způsobem hospodaření na neproduktivních plochách nesouhlasí i vlastníci pozemků, což v zemi, kde je více než 70 % tzv. propachtováno, tedy využíváno v nájmu, představuje problém. Další omezení představuje maximální výmě-

ra jedné plodiny na ploše 30 hektarů či přísná preventivní protierozní opatření, která jinde v Evropě nemají obdoby. Zemědělce dále zatěžuje neúčinná administrativa spojená s kontrolami, které se leckdy dokonce zdvojují. Jen letos jich je dvakrát tolik ve srovnání s rokem 2022, a to mělo zavedení nového kontrolního

Prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal, který vzhlíží do budoucnosti zemědělců s velkými obavami. Foto: Agrární komora ČR

systemu pomocí družic, AMS, počet kontrol naopak snížit. Přibýly nové povinnosti, jako je například elektronická evidence hnojiv a postřiků a dalších přípravků na ochranu a ošetřování rostlin. Problém představuje i nižší dotační podpora oproti zahraničí. Podpory výrazně snížila nejen inflace od roku 2014, o deset procent silnější koruna, ale pro řadu podniků také tzv. redistributivní platba, která přiděluje hned 23 procent z obálky příjmů plateb na prvních 150 hektarů podniku, přičemž evropský průměr se pohybuje na úrovni deset až 12 procent.

Proti tomuto nespravedlivému přerozdělení evropských dotací, které účelově a bezdůvodně rozdělují menší, střední a větší zemědělské podniky, se v petici proti diskriminaci v zemědělství, kterou tento týden projednával formou veřejného slyšení Petiční výbor Poslanecké sněmovny, vymezilo kolem 12 tisíc lidí, což není málo. Současně se má zvýšit úroveň zdanění zemědělské půdy, která vyplývá z vládního konsolidačního balíčku, jenž má síce „ozdravit“ veřejné finance, ale nikoliv zemědělství. To vše jen snižuje konkurenceschopnost českých pěstitelů plodin a chovatelů hospodářských zvířat v rámci Evropy. Zákonitě se tím zvyšují dovozy potravin do Česka a dojde k dalšímu snížení soběstačnosti Česka u řady potravin. Obavy vzbuzují i levné dovozy zemědělských komodit z Ukrajiny, jejichž produkce nemusí být v souladu s vysokými evropskými standardy. To už

nepoškozují jen české zemědělce, ale vzhledem k jednotnému trhu i celou Evropu.

■ Může něco ministerstvo zemědělství udělat hned?

Je dobře, že se u nás maximálně urychluje výplata dotačních podpor. Proto by bylo nejlepší novou erozní ohroženost ještě přehodnotit a odložit do doby, než začne platit evropské nařízení.

rolní systém mnohem více času, než kolik ho mají zatím dostat. Navíc pokud se návrh prosadí, bude další nemalé peníze stát nákup modernějších strojů a řada zemědělců je teď prostě nemá. Proto by bylo nejlepší novou erozní ohroženost ještě přehodnotit a odložit do doby, než začne platit evropské nařízení.

Největší starosti dělá zemědělcům nová povinnost nechat ladem část pole, na které nesmějí produkovat potraviny

■ Přes všechna ta negativa, podařilo se v poslední době naopak něco pozitivního?

Určitě ano, bojujeme na více frontách, a když se podívám do Bruselu, tak zrovna Evropský parlament asi s blížícími se volbami začíná zemědělcům více naslouchat, což platí i pro nového komisaře pro oblast klimatu Maroše Šeřčoviče. Oproti radikálnímu Fransovi Timmermansovi, duchovnímu otci Green Dealu, který z Komise odešel do holandské politiky, je vidět posun od diktátu k diskusi, což je třeba ocenit.

Ale i u nás se objeví nějaký ten úspěch, který v praxi pomůže. Poslanci například před pár dny schválili pozměňovací návrh na zavedení provozní podpory elektřiny u bioplynových stanic do výkonu 500 kW, který otevře možnost výstavby malých bioplynových stanic v regionech a pomůže k decentralizaci elektrizační soustavy. Navíc jde o stabilní a na ostatních vlivech nezávislé zdroje, pracující v režimu 24 hodin každý den v roce. Anebo naopak, při vhodné technologii jsou schopné vykryvat několikahodinový nárůst spotřeby v denní špičce odběrů elektřiny. Nezanedbatelný je také fakt, že rozvojem tohoto segmentu se nám podaří naplnit část cíle vyrobené energie z obnovitelných zdrojů, ke kterému jsme se jako Česká republika zavázali.

S návrhem souhlasili zastupci ANO, SPD, lidovců i předseda poslaneckého zemědělského výboru Michal Kučera z TOP 09. Čtěl bych jim poděkovat a věřím, že řadě zemědělců se díky jejich rozhodnutí velmi ulevilo. To, že v reakci na to došlo k rozpoutání rozmlísky koaličních poslanců, jen ukazuje, že zákony dnes mají jít spíše proti někomu než pro něco věcného. Věcných a fundovaných rozhodnutí by bylo potřeba mnohem více, aby to rozptýlilo obavy zemědělců o vlastní existenci.

■ Přesuneme se k příštímu roku, co zemědělce čeká?

Příští rok je pro zemědělce jedna velká neznámá. Čekají nás volby do Evropského parlamentu, jehož budoucí složení ovlivní zásadním způsobem budoucnost zemědělství v Evropě. Dalo by se říci, že rozhodování na tak široké a různorodé platformě zaručí všeobecně přijatelná pravidla pro vřelší. V poslední době jsme ale bohužel čím dál častěji svědky toho, jak evropští i domácí politici vycházejí vstřícně požadavkům environmentálních aktivistů, kteří asi nepotřebují potraviny. Nároky na zemědělce jsou tak stále vyšší ve smyslu šetrnosti k přírodě, proti čemuž se jako zemědělci a priori nestavíme, ale „zelenání“ Evropy musí probíhat postupně a pravidla musí být nastavena racionálně s ohledem na udržitelnost zemědělského hospodaření a produkci kvalitních potravin.

Současně se zemědělci budou muset vypořádat s novými pravidly Společné zemědělské politiky Evropské unie, s nimiž se potýkají již od letošního roku. A jak jsem již říkal, přijdou další razantní škrtky v dotačních podporách. K tomu připočteme ještě velkou nejistotu ohledně odbytu, která je daná výší nákladů, kolísáním výkupních cen a levnou konkurencí ze zahraničí, a tak příliš důvodů k optimismu naši zemědělci skutečně nemají.

Omezením je i maximální výměra jedné plodiny na ploše 30 hektarů a přísná protierozní opatření, která jinde v Evropě nemají obdoby

■ Takže žádná naděje do budoucna?

Když použiji nadsázku, tak vždyť aspoň ta naděje přece umírá poslední. Navíc pokud jsou zemědělci v něčem skutečně dobří, je to schopnost přizpůsobit se, a to nejen výkyvům počasí. Kdyby tomu tak nebylo, už dávno by u nás nebyli žádní pěstitelé ani chovatelé hospodářských zvířat. Já mohu slíbit, že boj za budoucnost českého zemědělství rozhodně nevzdám a budu dál přesvědčovat politiky, že mít vlastní zemědělce a jejich produkci má smysl a že celý sektor patří mezi strategické obory. V této souvislosti a s pevnou vírou v časy budoucí mi proto úplně závěrem dovolte popřát všem zemědělcům a vlastně celé naší společnosti pohodové a klidné svátky vánoční a vše nejlepší do celého roku 2024.

Stranu připravil
Václav Tuček

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky